

En wanneer dan christelijke gedachten in zulk een vorm worden gepubliceerd, en, kort na elkaar, meer dan een verzameling verschijnt van zoodanige rijmen, is het gevaar niet denkbeeldig, dat de werkelijk christelijke kunst, die echte verzen tracht te brengen, daaronder leden zal. Want gemakkelijk ontstaat dan het idee, dat allerlei rijmelaarij over stichtelijke stof in onzen christelijken kring wordt aanvaard als stichtelijke poëzie en dus christelijke verskunst een inferieur soort van dichten is, goed, omdat ze stichtelijk is.

Tegen dat valsche begrip, dat langen tijd heeft geheerscht, zijn onze oudere christelijke essayisten en dichters krachtig opgekomen, in woord en voorbeeld (ik denk aan Seerp Anema, Laurens en Jacq. v. d. Waals, Geertien Gossart, Willem de Merode e.d.). En wanneer dan door bundels als die, welke thans in het geding zijn, opnieuw aan die verkeerde voorstelling voet gegeven wordt, is het m.i. noodig, op dat dreigend gevaar te wijzen. Het is waar, wat elders werd beweerd, dat onze christelijke kunst een zware kamp te voeren heeft tegen gebrek aan erkenning, niet slechts van buiten af, maar ook wel in eigen kring — des te meer reden is er dan, om te waken tegen zeker goed bedoelde, maar in hun verschijnen toch foutieve uitgaven van christelijke gedachten-op-rijm.

Enkele aanhalingen uit de verschillende bundels mogen argumenteeren, wat ik zeg. Ik vernield daarbij niet welken bundel ik citeer, omdat — ik herhaal het — 't mij niet te doen is om „aflakeling” en gemakkelijken buit.

Een strophe als deze:

Maar 't aller onbegrijp'lijkst
Het wonderbaarste is:
Mijn engel is de Uwe
Uw God de mijn', gewis.

moet door geforceerde weglating van lettergrepen en een achteromhinkend rijmwoord in den maat gehouden worden (een maat, die niet eens zuiver is) en is daarom rhetoriek van de slechtste soort.

Niet minder wankel van vorm zijn regels als deze (bij gelegenheid van haar verjaardag aan een moeder gewijd):

Gaan de stormen van dit leven
Over Uw onschuldig hoofd,
't Moedig hart zal U niet beven,
Daar ge in Uw Heer gelooft!

Geve God, dat lang nog beiden,
Gij en Vader, Uw hulp en kracht,
Ous moogt leeren, ons moogt leiden
Tot Hem, die U samen bracht.

Men lette er eens op, hoezeer hier alles om het rijm draait, zin, rythme, inhoud, gedachte verworpen worden, om toch maar rijm te krijgen. Maar waarom dan toch zulke goede en sympathieke gedachten niet in eenvoudig proza geschreven in plaats van in aan alle techniek gespeende rijmanneerijng?

Een ander voorbeeld. In een der bundels vinden we deze twee strophes:

De vossen hebben immer
Een hol, de vogels 't nest!
Maar Hij, de Christus, nimmer
Een plaats der rust, ten best!

O Koning, veel verdragen —
Dat kunnen wij nog niet,
Houd maar ons oog geslagen
Op wat Gij deelt en liet!

Ook hier weer: rijm de hoofdzaak, maar dan ten koste van de gedachte en ten koste van de taal. En niet anders is het met regels als:

Of wie zal zeggen, waarheen gaat
De ziel, die voor de doods-poort staat.
Wie weet, waarheen dat doodsdal leidt
Dat al te graag zijn prooi verbeidt.

of:

opdat zich in dat bloeien
ons hart naar boven heft

of:

maar vreezen laat mij dan toch niet
omdat mijn oog op Jezus ziet...

En de stop-syllabe wordt te veel gebruikt, dan dat nog eenige waarde kon liggen in een viertal regels als deze:

O Vader, maak stille
Maak stille mijn ziele
Opdat, naar Uw wille
'k Beruste en kniele.

Het kost niet de minste moeite aan deze citaten zooveel als de lezer belieft toe te voegen. Op elke bladzijde schier vindt men mishukte zinnen, vormen, taalonzuiverheden, rijm dwang e.d., aftemaal voor de hand liggende bewijzen, dat het den makers 'lezer „verzen” aan technische kennis van versvorm en van taal ontbreekt, dat deze stichtelijke rijmen gemaakt zijn, in elkaar gezet en niet, wat voor poëzie eisch is, zijn ontstaan.

Precies hetzelfde geldt voor de niet stichtelijke

rijmsels, natuurlijk, want ze zijn op gelijk raam gebouwd. En dan zijn deze nog minder te aanvaarden dan de eerste, want hier missen we de sympathie voor de goede bedoeling, die ten aanzien daarvan nog tot zekere welwillendheid stemt. Bovendien vermeederen ze nog het gevaar, dat ik noemde, want te eer zal men door hun aanwezigheid in en samenvoeging tot een bundel gaan meenen, dat hier de christelijke dichtkunst met de proeven van haar kunnen voor het voetlicht treedt.

Een woord van waarschuwing is op grond van dit alles noodig, naar ik meen, en dat vooral wegens de snelle opvolging van zoodanige bundels. Zoo moeten we niet voortgaan, zal niet de opbloeiende christelijke kunst smadelijk versterven. We moeten voortuit en niet tot het ouderwetsche, dat sinds lang (en terecht) heeft afgedaan, terug. De tijd van stichtelijke rijmen en mongeldichten is voorbij; we hebben behoefte aan christelijke kunst, aan verzen, die de christelijke gedachten dragen in een technisch zuiveren vorm en uitspreken in behoorlijk Nederlandsch.

Met uitgaven als deze, hoe goed misschien ook bedoeld, winnen we niet, maar verliezen we. Want ze brengen de stichtelijke poëzie weer in de sfeer van gemakkelijke rijmvaardigheid op een cliché-thema. En het was juist de winst der latere jaren, dat we die sfeer te boven gekomen waren!

Bovendien, van een dezer bundels geldt althans het oordeel, dat hij een verzameling van probeersels is. En waarlijk, onze christelijke kunstenaars hebben betere erkenning verdiend, dan naar zoodanige, soms onbeholpen, probeersels gemeten te worden, zooals haast zeker het geval zal zijn ten gevolge van den „schijn” waarmee wordt getaleerd. Een heel voorzichtig kweken zal hier beter zijn dan dit geheel ontijdig willen oogsten.

C. T.

HET BOEK VAN DE WEEK.

Thomas à Kempis, De Navoeling van Christus, vertaald en ingeleid door Dr B. Wielenga. (Deft, Boekhandel en Drukkerij W. D. Meinema, 1926.)

Wanneer we het woord „wereldberoemd” met betrekking tot een of andere zaak gebruiken vinden, maakt dat doorgaans min of meer den indruk van een cliché, een woord, dat een algemeene betekenis heeft gekregen, zonder dat men die zich eigenlijk realiseert. In zijn werkelijke kracht echter geldt het van het boek, waarover we in dit artikel handelen „De Imitatione Christi” van Thomas à Kempis. Dr Wielenga noemt het „na den Bijbel het meest gelezen boek ter wereld” en kan zich daarbij beroepen op meer dan 10.000 uitgaven en vertalingen, die in den loop der eeuwen van deze Imitatio verschenen zijn. Zoowel onder Roomschen als onder Protestanten van alle geslachten is het gelezen en vereerd en in alle beschaaft landen is het bekend geworden. Van zulk een boek mag daarom met recht worden gezegd, dat het wereldberoemd is.

Dien roem dankt de „Imitatio” allereerst aan de betekenis, die het had voor de zoekende ziel van alle tijden. Maar daarnaast toch ook aan de plaats, die het inneemt in de historie, aan de zeer bijzondere positie, waarin het staat als verschijnsel van den tijd in welken het verscheen.

Men weet, dat het conflict tusschen den Franschen koning Philips IV den Schoonen en Paus Bonifacius VIII, dat in het begin der 14e eeuw uitbrak, leidde tot de z.g. „Babylonische ballingschap van het Pausdom”, dat is tot de afhankelijkheid van den op Fransche gebied (te Avignon) gezetelden Paus. Het Pausdom was weinig meer dan een werktuig van de Fransche politiek en bij deze positie raakte het pauselijk hof door kuiperij en verwerdelijking steeds meer in verval. Terugkeer naar Rome leek het eenige middel tot verheffing en Paus Gregorius XI bracht haar tot stand. Maar in plaats van een beteren ontstond daardoor een nog veel ernstiger toestand: de franschgezinde kardinalen weigerden den te Rome gezetelden Paus te erkennen en kozen een nieuwen Paus, die zich weer te Avignon vestigde. Zoo waren er twee pausen, die elkaar tegenwerkten, zelfs vervloekten. Men noemt dezen toestand het pauselijk schisma (1378—1429).

Begrijpelijkerwijze gaf dit groote verwarring en werkten de jammerlijke verhoudingen door, niet slechts tot de kringen der geestelijkheid, maar verder, ook tot het volk. Het volslagen gemis aan tucht leidde onder de eersten tot verwerdelijking, overdaad en machtsmisbruik, terwijl het volk steeds meer van de kerk en hare diennaren vervreemde en in gedrag en handeling met de kerk niet meer rekende.

Van vele zijden trachtte men verbetering aan te brengen. Daar waren allereerst de mannen van de Universiteit te Parijs (d'Ailly, Gerson, Nic. van Clemanges) die naar reformatie streefden „in hoofd en leden”. Ze brachten belangrijk werk tot stand (de reformatische conciliën, die aan het schisma een einde maakten), maar tastten het kwaad niet aan in zijn wortel: den verkeerden geest en bereikten dus het groote doel, algeheele verbetering van den toestand, niet.

Daar waren voorts reformatische monniksorden (Camaldulensers, Cisterciënsers, Canyacuensers), maar ook zij konden het diep doorgedrongen bederf van de geestelijkheid niet wegnemen, al hadden ze stellig hun betekenis.

Daar waren eindelijk bewegingen onder het volk, seclarische stroomingen min of meer (Flagellanten, Lollarden), maar ze hadden veelal niet meer dan plaatselijken en tijdelijken invloed.

Er was behoefte, ernstig streven ook, naar verbetering, maar men zocht die in het uiterlijke, in het feitelijke en bleef daardoor in zijn resultaten zeer beperkt: den eigenlijken oorzaak: verval van het geestelijk leven peilde men niet en daardoor bleef het kwaad voortwoekeren.

De eersten, die den werkelijk-reformatischen weg zagen, waren de mystici, Meester Eccart, Suizo, Tauler, Ruusbroec e.d. Zij legden den nadruk op het persoonlijke, op de persoonlijke gemeenschap van de ziel met God en de innerlijke aanschouwing en bespiegeling (contemplatio). Hun spoor volgden, traden p.l.m. 1380 de „Broeders des Gemeenen levens” op, geestelijken en leken, die zonder geloftenband samen woonden en samen arbeidden in hun fraterhuizen. Ze legden zich toe op het onderzoeken van Gods Woord, het onderwijzen der jeugd, het prediken in de landstul voor het eenvoudige volk. Grooten invloed hebben zij geoefend naar alle zijden en meer dan eenige andere beweging heeft de mystiek in haar beste vertegenwoordiging het werk der groote Reformatoren voorbereid.

Tot deze mystici, tot de broeders des gemeenen levens nu heeft ook behoord de Windesheimer monnik Thomas à Kempis, die in het midden der 15e eeuw in zijn kracht was (hij stierf in 1471). En in zijn boek „De Imitatione Christi”, dat wel „het meesterwerk der mystiek-devote literatuur” genoemd is, gaf hij uiting en vorm aan de diepste gedachten der mystiek. En, omdat daarin gevonden werd de bevrediging van veler behoefte, was het, dat dit in zichzelf zoo eenvoudige boekje zoo grooten invloed geoefend heeft op den eigen tijd van den Schrijver. Zonder twijfel is Thomas à Kempis een der voorloopters geweest van de Hervorming, in dien zin dan, dat hij in de harten der menschen mede gestrooid heeft het zaad, dat straks, in zijn ontkieming, voeren zou tot de Reformatie der kerk. Van de Hervorming in historischen zin moge hij geen wegbereider zijn, zooals Dr Wielenga terecht aantoonde, het werk der Reformatoren wortelt toch mede in den bodem, die hij heeft toebereid.

Dat is de plaats, die Thomas à Kempis' werk inneemt in de historie.

En voor alle latere geslachten heeft het zijn waarde behouden, omdat, naar Dr Wielenga het zegt, „Thomas den lezer meeneemt naar het heilige der heiligen, waar de ziel vernacht in het goede”, omdat het zuiver en echt is in de beoefening van de gemeenschap met den levenden God, omdat het loutert, verdiept, verrijkt.

Van deze „Imitatio” nu gaf Dr B. Wielenga een nieuwe bewerking, een „proeve” van vertaling naar de methode der Statenvertalers, met duidelijke aanwijzing van de aanvullingen op den grondtekst en handhaving van het aesthetisch, rhythmisch taal-schoon, met korte verklaringen voorts aan den voet der bladzijden.

Aan dit met piëteit verrichte werk doet Dr Wielenga een inleiding voorafgaan, waarin hij handelt over de waardij van Thomas' boekje in 't algemeen. Daarbij verzuimt hij niet op de fouten van Thomas' beschouwing te wijzen: dat de rechtvaardigmaking te veel op den achtergrond treedt en het werk der heiligmaking en zielezuivering wordt gezien, te weinig als in Christus' genoegdoening verzekerd; dat hij te veel zich verdiept in het ethisch volgen van Jezus en de taak der navolging daardoor al te zeer los stelt van Christus' borgtochtelijk offerwerk; dat hij op het zondebegrip niet voldoende den nadruk legt en daardoor eenzijdig komt te staan tegenover de verlossingsleer, die door het zondebegrip wordt beheerscht. Dit alles heeft voor den lezer zijn gevaren: niet denkbeeldig is het gevaar van werkeilgheid enerzijds, het gevaar der kleinering van vrijmoedigheid aan den anderen kant, terwijl ook de „Imitatio” aan „de gezonde beschouwing van het Christendom ten opzichte van de natuurlijke goederen en plichten des levens in den weg kan staan”. En deze gevaren zijn niet te onderschatten met name voor onzen tijd, aan welks onbeslistheid en weekmystiek christendom de geest der Imitatio in het geveel komt.

Maar daartegenover staan de groote deugden van het boekje: het werkelijk superieure van zijn toon, de echte vroomheid van zijn gedachten, de diepe zin van zijn woorden. En dan vooral het werkelijk godsdienstige van zijn beschouwing der navolging, van betekenis vooral voor dezen tijd, die „het vraagstuk van de navolging meer als een cultureel dan als een godsdienstig probleem” behandelt.

Zoo ingeleid, geeft Dr Wielenga dan zijn nieuwe vertaling, die overzichtelijk is door aanduiding in kopletters van het behandelde onderwerp, en instructief door de vele verklarende toevoezigingen en nadere begripsomschrijvingen. En de vertaling zelf is, zooals we van Dr Wielenga kunnen verwachten,

goed en vaak e-

Wie dit boek titel on- zegt: leven”.

Var 35 p
154 p
on d
In
volki
Afrike
Van
achtig
1,4 p
Van
47 p
van d
(47 p
De
over d
naar
Duitse
testam

Los
sche te
hoogw
loof in
den Je
wijd. F
was ee
de gro
't W
in dit
eerste
tig ten
men z
loof in

Zelf
onder
met sti
de arb
vincie
nistisc
ner ha
werken
beider
„Roode
aan de
arbeid
richtin
het ma
de arb
de Okt
ren be
inde. O
40.000
vlak n
had lat
ten ver
daar hi
gaat, d
schouw
afgeleg
industrie
Hem k
genhou

In zijn
(Am.)

In ee
trachte
uit de
Semina
schen d
de Pres
len hou
zoek, d
ten gro
Bewe
met het
staan h
richting
wat we
den, da
ons te
houdt.

Uit h
In M
Board o
getica
tweede
lingen a
benoemi
timore.
De As
maar sp
ming va
men op
derwijs
tenschap
Board o
't verled
twintig
ontvinge
enthusia

onniksorden
nyacensers),
ingen bederf
l hadden ze
ler het volk,
Flagellanten,
st meer dan

k, naar ver-
niterlijke, in
n resultaten
verval van
en daardoor

matoren
Zecart, Suzo,
nadruk op
gemeenschap
anschouwing
oor volgende
s Gemeenen
zonder ge-
arbeidden
toe op het
terwijzen der
oor het een-
zij geofond
andere be-
ste vertegen-
atoren voor-

es gemeenen
Indesheimer
midden der
in 1471). En
dat wel „het
ur“ genoemd
te gedachten
den werd de
het, dat dit
grooten in-
tijd van den
Kempis een
vorming, in
menschen
traks, in zijn
ie der kerk,
in moge hij
lenga terecht
wordt toch
bereid.
Kempis' werk

eft het zijn
Wielenga het
r het heilige
het goede“),
oefening van
God, omdat

Wielenga een
vertaling naar
nidelijke aan-
grondtekst en
hmisch taal-
rts aan den

doet Dr. Wien
hij handelt
t algemeen,
en van Tho-
rechtvaardig-
treedt en het
dt gezien, te
g verzekerd;
thisch volgen
daardoor al
chtelijk offer-
et voldoende
dig komt te
die door het
es heeft voor
seldig is het
het geyaar
aan den an-
o“ aan „de
ndom ten op-
plichten des
deze gevaren
voor onzen
nystiek chris-
geveit komt
deugden van
an zijn toon-
ten, de diepe
het waarlijk
er navolging-
ijd, die „het
een cultureel
behandelt.

a zijn nieuwe
tanduiding in
werp, en in-
woegingen en
vertaling zelf
i verwachten.

goed en zuiver gestyleerd Nederlandsch, rhythmisch
vaak en in eenvoudigheid schoon.

Wie de Imitatio Christi nog niet kende, neme dan
dit boek ter hand. Hij zal er in vinden, wat de
titel omtrent den inhoud van het „eerste boek“
zegt: „vermaningen, nuttig voor het geestelijk
leven“.

C. T.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Godsdiensten der wereld.

Van alle bewoners der aarde vormen de Christenen
35 pct., de Boeddhisten 27 pct., de Mohammedanen
15,4 pct., de Brahmanen 14 pct., de heidenen 8 pct.
en de Joden 0,6 pct.

In Europa en Amerika behoort 95 pct. van de be-
volking tot het Christendom. In Australië 85 pct., in
Afrika 5 pct. en in Azië 2,8 pct.

Van alle Christenen ter wereld zijn er 68 pct. woon-
achtig in Europa, 25 pct. in Amerika, 4,6 pct. in Azië,
1,4 pct. in Afrika en 1 pct. in Australië.

Van alle Christenen zijn 68 pct. Katholiek, waarvan
47 pct. R.-K. en 21 pct. Gr. K. en 32 pct. Protestant en
van de Christenen in Europa zijn 74 pct. Katholiek
(47 pct. R.-K. en 27 pct. Gr. K.) en 26 pct. Protestant.

De verhouding tusschen R.-K. en Protestant is dus
over de wereld 3:2, in Europa 2:1 en in Duitschland
naar de schrijver er aan toevoegt 1:2, omdat in
Duitschland 1/3 van de bevolking R.-K. en 2/3 Pro-
testant is. („Christliche Welt“.)

Buddhisten in Amerika.

Los Angeles heeft één van de grootste Buddhisti-
sche tempels in de wereld. Hij werd door den hoogsten
hoogwaardigheidsbekleeder van het Buddhistisch ge-
loof in Japan, Count Lord-Abbot Sanyu Otani, lid van
den Japanischen adel en zwager van den keizer, inge-
wijd. Het gebouw kostte 250.000 dollar en de inwijding
was een gebeurtenis van internationaal belang. Het is
de grootste tempel in Amerika, met 2500 lidmaten.

Was nog niet zoo lang geleden, dat de Buddhisten
in dit land begonnen te werken. In 1899 zonden zij hun
eerste zendelingen naar Amerika en nu tellen zij dertig
tempels langs de kust van den Pacific. Alles tesam-
men zijn er reeds drie-en-zeventig tempels van dit ge-
loof in het land. („The Banner“.)

Kerkenbouw in Rusland.

Zelfs de Sovjetpers kan aan de religieuze ontwak-
ing onder de bolsjewistische fabrieksarbeiders niet meer
met stilzwijgen voorbijgaan. Zoo wordt b.v. bericht, dat
de arbeiders van de groote tekstiel fabriek in de pro-
vincie Wladimir, die onder den naam „de Kommu-
nistische Voorhoede“ bekend is, met den arbeid hun-
ner handen een kerk hebben gebouwd. In deze fabriek
werken 7000 arbeiders. Een andere kerk is door de ar-
beiders van een kleederfabriek gebouwd, die den naam
„Roode Oktober“ draagt. Hier namen 2000 arbeiders
aan den bouw deel. In de provincie Smolensk zijn 8000
arbeiders van een spinnerij op 't oogenblik met de op-
richting van een Godshuis bezig. In alle gevallen is
het materiaal met behulp van bijdragen gekocht, die
de arbeiders vrijwillig oprachten. In de fabriek „Roo-
de Oktober“ werd een commissie gevormd, die op iede-
ren betaaldag een bepaalde bijdrage van de arbeiders
inde. Op deze wijze werd langzamerhand een som van
40.000 Mark bijeengebracht. De nieuwe kerken werden
vlak naast de oude opgericht, die de Sovjetregering
had laten sluiten en in klubgebouwen en bioskopen la-
ten veranderen. De sovjetpers is ten zeerste verontrust,
daar het in deze drie gevallen over een arbeidersgroep
gaat, die totnogtoe als volstrekt bolsjewistisch te be-
schouwen was. Er is ook hier niet maar sprake van
afgelegen uithoeken, maar van de voornaamste in-
dustriestreek. — („De Geest waait waarheen hij wil.“)
Hem kan ook geen nog zoo goddelooze propaganda te-
genhouden. („Reformierte Kirchenzeitung“.)

De Princeton-kwestie II.

In zijn tweede artikel gaat Ds. Keegstra in de
(Am.) „Wachter“ op de eigenlijke kwestie in.

In een vorig artikel hebben we met weinige woorden
trachten aan te geven de dieper liggende grond, waar-
uit de moeilijkheden met betrekking tot het Princeton
Seminary zijn voortgekomen. De tegenstelling tus-
schen de Orthodoxen, die zich eerlijk en getrouw aan
de Presbyteriaansche belijdenis en kerkregering wil-
len houden en de Modernisten, ligt naar ons onder-
zoek, dat we instelden, duidelijk aan die moeilijkheden
ten grondslag.

Beweerd wordt er wel, dat de oneenigheden niets
met het confessionele standpunt van Princeton uit te
staan hebben, doch slechts de administratie der in-
richting betreffen. En toch komt het ons voor, na alles
wat we in den laatsten tijd over de zaak lezen en hoor-
den, dat die bewering slechts den schijn der dingen
ons te zien geeft, maar de werkelijkheid verborgen
houdt.

Uit het volgende mogen de lezers oordeelen.
In Mei, 1926, was Dr. J. Gresham Machen door de
Board of Directors benoemd als professor in Apolo-
getics and Christian Ethics. Nadat een
tweede Board (Board of Trustees) de noodige bepa-
lingen aangaande het salaris had vastgesteld, werd de
benoeming aan de General Assembly in 1926, te Bal-
timore, ter approbatie voorgesteld.

De Assembly echter keurde de benoeming niet goed,
maar sprak ook haar veto niet uit. Tegen de benoe-
ming van Dr. Machen rezen bezwaren en gingen stem-
men op. Op de zuiverheid en degelijkheid van zijn on-
derwijs was niets aan te merken, de roem zijner we-
tenschappelijkheid kon niet weersproken worden, de
Board of Directors was wel voldaan over zijn werk in
't verleden (Prof. Machen doceert reeds meer dan
tweintig jaren in het Nieuwe Testament), de studenten
ontvingen het bericht van Dr. Machen's benoeming met
enthousiasme, maar er was iets in zijn karakter en op-

treden, iets, blijkbaar moeilijk te omschrijven, waarom
sommigen hem niet wilden. (Dat moeilijk te omschri-
ven „iets“ komt mij voor te zijn niets anders dan een
moedig en mannelijk verzet tegen den Modernistischen
invloed in zijne kerk met hare scholen en vurigen ijver
voor de waarheid, zooals die tot nu toe te Princeton
werd geleerd en verdedigd.)

Dat „iets“ werd oorzaak, dat de General Assembly
zijne benoeming noch goed- noch afkeurde, maar eene
commissie benoemde, om aangaande de toestanden in
het seminary een grondig onderzoek in te stellen, de
gerezen geschillen zoo mogelijk uit den weg te ruimen
en op de volgende vergadering van de Assembly te rap-
porteren.

De officiële opdracht luidde als volgt: „That the
Assembly appoint a committee of three ministers and
two elders to make a sympathetic study of conditions
affecting the welfare of Princeton Seminary, and to
coöperate responsively with seminary leaders in stri-
ving to adjust and harmonize differences and to report
to the next Assembly.“

„That as a corollary to this action the Assembly re-
serve judgment and take no action, either in approval
or disapproval of the election of a professor in the Se-
minary of Princeton, until the committee shall have
reported“.)

Reeds in dit besluit ligt iets ongerijms, een fout,
waardoor niet alleen aan den benoemden professor
onrecht werd aangedaan, maar blijkbaar tegen den
vasten regel der Assembly werd gezondigd, daar de
„law of the Church“ (wij zouden zeggen de kerken-
orde) bepaalt, dat wanneer een General Assembly de
benoeming van een professor noch goed- noch afkeurt
door haar veto, de benoeming dan automatisch in ef-
fect gaat.

Men ziet, wat de Assembly te Baltimore hier deed en
zich schuldig maakte tegenover haar eigen kerkenorde.

Bovendien zijn er in de handelingen der aange-
stelde commissie onderscheiden fouten aangewezen, die dui-
delijk aantoonen uit welken hoek ook hier de wind
waaide.

Volgens de bewering, die op het allernieuwst in heel
deze zaak betrokken waren, is het onderzoek der com-
missie niet „sympathetic“ geweest. Veeleer kenmerkte
het zich door kwalijk verborgen antipathie tegen de
meerderheid van de faculteit (Orthodox) en eveneens
tegen de meerderheid van de Board of Directors, die
Dr. Machen de benoeming had gegeven. Al wat men
begeerde van de commissie was „onpartijdigheid, recht
en een sympathetische behandeling, vrij van buiten-
liggende invloeden“, maar die heeft men naar het oor-
deel der directors niet ontvangen.

Ook was er niet die samenwerking van de commissie
met de „Seminary leaders“, waarvan de officiële op-
dracht spreekt. „The committee has not coöperated
responsively with Seminary leaders“, zoo wordt er
door de meerderheid der directors gezegd. Behalve dat
de commissie in November ééne vergadering hield
met de Board of Directors van ongeveer drie of vier
uren, en waarvan heel wat tijd werd besteed aan din-
gen, die voor de zaak nauwelijks of geen betekenis
hadden, heeft de commissie de Board zoo goed als ge-
heel genegeerd.

In de derde plaats is er door de commissie niet voor
gezegd, dat haar rapport tijdig gepubliceerd werd.
Naar een vaststaanden regel moeten alle rapporten
van commissies der Assembly vóór den 1sten April in
handen van den stadsclerk zijn. Dit is natuurlijk, opdat
men vóór de vergadering der Assembly zulke rapporten
zal kunnen bestudeeren en zoo noodig publiek in de
bladen beoordeelen. Maar dit rapport van ongeveer
twee honderd bladzijden kwam even vóór dat de As-
sembly samenkwam, uit en gelegenheid tot voldoende
bestudeering en bespreking vooral, was er niet. Ver-
ontschuldiging op grond van gebrek aan tijd, schijnt
hier niet te kunnen gelden; want toen de commissie
van 7 tot 11 Maart in Chicago vergaderde, verdaagde
men tot den 23sten Mei, even voor de opening der As-
sembly te San Francisco. Daar was dus blijkbaar de
toeleg om het rapport niet eerder te publiceren dan
aan 't begin der vergadering in San Francisco.

Wel is er toen uit nood nog ééne vergadering in Chi-
cago belegd den 26sten April en schijnt de publicering
van het rapport daardoor vervroegd te zijn, maar dit
werd gedaan blijkbaar op aandrang van scherpe pro-
testen. Maar ook met die verhaasting was er, noch
voor de afgevaardigden, noch voor het publiek, vol-
doende tijd om het levig rapport in te studeeren en er
in de bladen de zoo noodige bespreking aan te wijden.

Inderdaad, bovengemelde omstandigheden hebben
al den schijn van partijdigheid bij de commissie.
't Is waar, bovenstaande mededeelingen hebben we
ontleend aan berichten van hen, die op de hand van
Dr. Machen zijn (voorzichtigheidshalve melden we
dat opzettelijk); maar nergens hebben we ook maar iets
gevonden, dat die berichten weerlegt.

Eindelijk kwam dan het rapport in het licht. We
kunnen er niet aan denken natuurlijk, om in bijzonder-
heden daarover te schrijven.

Toch is er tweërlei, waarop we de aandacht wen-
schen te vestigen, en dat betreft wel de hoofzaak en
toont onze inzichten onwedersprekelijk aan, hoe een-
zijdig de commissie was en hoe zeer ze hare opdracht
te buiten ging.

In plaats van met een bericht van de gewenschte ver-
eeniging der partijen na vereffening der geschillen,
komt men met adviezen, waarvoor de opdracht, dunkt
ons, hoegenaamd geen autoriteit gaf.

1. Een advies tot reorganisatie met betrekking tot
het beheer der school; ziedaar het eerste.

Duaver stond het seminary onder beheer van een
tweetal boards, namelijk een Board of Directors en een

1) In het kort en vrij weergegeven: De Synode benoemt
een commissie van drie predikanten en twee ouderlingen
om een „sympathetic“ onderzoek in te stellen naar wat goed
en noodig is voor het seminary te Princeton. Deze commissie
moet ten nauwste samenwerken met de leiders van het semi-
nary te Princeton, een juiste en goede oplossing trachten
te vinden en daarvan rapport uit te brengen op de volgende
Synode.

Vóór dien tijd zal de Synode niets doen noch ter goed-
keuring noch ter afkeuring van de verkiezing van een hoog-
leeraar aan het seminary te Princeton.

Board of Trustees. De eerste heeft het bestuur over de
geestelijke belangen der inrichting, zooals onderwijs en
benoeming van professoren, enz.; de laatste heeft de
verzorging der stoffelijke belangen te behartigen, zoo-
als financiën, gebouwen, gronden, enz.

Maar nu adviseert het rapport tot reorganisatie on-
der één board in plaats van twee. Een samenstelling of
samenstelling dus, die wel heel onschuldig schijnt,
maar groote gevolgen zal hebben.

Niet Presbyteriaansch is deze reorganisatie, waar in
de Presbyterian Church alle andere inrichtingen en
organisaties door twee lichamen of boards beheerd
worden.

We laten ons er niet over uit, welke wijze van be-
stuur de beste geacht moet worden. Maar dit is opval-
lend, dat buiten de opdracht om, er zulk ééne reorga-
nisatie aanbevolen wordt en dan wel een reorganisatie,
die tegen de policy der kerk ingaat en het plan der
school totaal wijzig.

Intusschen vergele men niet, dat de Board of Direc-
tors bestaat uit mannen, die met hart en ziel staan op
het oude, welbekende, confessionele standpunt van
Princeton's Seminary, terwijl de Board of Trustees
grootendeels bestaat uit mannen, die overhellen tot de
andere zijde. Eene samensmelting of reorganisatie zal
dus uitloopen op één lichaam, waarin conservatieven
en modernisten samen alle aangelegenheden zullen be-
heeren. Zoo krijgen alle partijen, fundamentalists,
modernists en de middle-of-the-road mannen,
dus alle gelijke stem in het kapittel en wordt het semi-
nary naar den zin van Dr. Ross Stevenson dus de
school van en voor geheel de kerk, met hare verschil-
lende richtingen en confessionele kleuren.

En nu zal zulk ééne oplossing velen wel heel aan-
nemelijk voorkomen; want zoo ontvangen immers alle
partijen evenveel recht en voordeel van de eigen school.
Maar, zoo mogen we vragen, waar blijft Princeton
zelf, waar de school, die zoo lange jaren het bolwerk
was voor de Gereformeerde leer in de kerk, waar het
onderwijs, dat van heinde en verre gezocht werd door
edele en godvreezende jonge mannen, die er de voor-
bereiding zochten voor ééne bediening des Woords, die
boven alles de eere Gods zoekt? Zulk ééne reorganisatie
mag ééne eenheid bevorderen, maar geen eenheid op
het vaste fundament van Gods onfeilbaar Woord.

2. En dan het tweede advies der commissie betreft
de benoeming van Prof. Machen en houdt feitelijk in,
dat uitpraak over die benoeming zal worden uitge-
steld, totdat de reorganisatie zal hebben plaats gehad.
Het weekblad The Presbyterian noemt dat ééne
recomendatie tot ééne wetteloze daad en ze is dat,
bezien in het licht van den regel, dat ééne benoeming
tot professor aan het seminary automatisch in effect
gaat, als de Assembly die benoeming niet goed- of af-
keurt.

Met diepe droefheid hebben we het laatste jaar den
gang van zaken in de Presbyterian Church en vooral
met betrekking tot het Princeton Seminary nagegaan.
Men kon 't zien, waarop aangestuurd werd en de com-
missie heeft te San Francisco haar pleit gewonnen.

We kunnen niet anders zien, of de politiek en niet
ééne gezonde politiek, heeft het hier gewonnen. Niet de
waarheid en oprechtheid triumfeert in deze zoo ge-
wichtige zaak, maar de list en de vrijpostigheid, om
bestaande kerkelijk vaststaande bepalingen te negree-
ren. Met den schijn van te ijveren uit liefde voor geheel
de kerk en tot hare eenheid, heeft men gewerkt aan
losmaking van hare voornaamste school van haren
grondslag in het onveranderlijke Woord van God.

Zeer gaarne zouden we wenschen, dat heel ons on-
derzoek der laatste maanden met de conclusies, die we
trokken, nog bewezen werden een groote vergissing te
zijn geweest. Want het verlies van het oude en geliefde
Princeton, zooals het onder ons bekend stond en ge-
waardeerd werd, wordt een pijnlijk verlies, niet alleen
voor de Presbyterian Church, maar voor heel de Kerk
van Christus in ons land.

Ook ons vervullen deze dingen met zorg. Voor-
zoover wij op zulk een verren afstand deze kwestie
beoordeelen kunnen, hebben wij weinig hoop op
een oplossing, welke uitvalt ten gunste van het
Calvinisme in Amerika. Dat „iets“ in het karakter
van Prof. Machen zal wel een doekje voor het bloe-
den zijn. Laat er al „iets“ zijn. Dan weest daar
zijn wetenschappelijke naam toch zeker wel door-
slaand tegen op. Daar was ook wel „iets“ in het
karakter van Calvin. Zelf sprak hij van het on-
stuimige beest. Als hij tot reformator „gekozen“ had
moeten worden, zou hij het misschien nooit zijn
geworden.

Gelukkig, dat God zelf de reformatoren roept.
In het geval van Prof. Machen zal Ds. Keegstra
echter wel gelijk hebben. Wat wij van anderen hoor-
den, bevestigt ons daarin. Hij zal den liberalen heer-
ren niet „soepel“ genoeg zijn. Wie „soepel“-ortho-
dox is heeft daar gelijk hier een voorsprong. En
toch hebben we in onzen principiële wegglijden-
den tijd vóór alles noodig mannen van beginsel-
vastheid. Geve God Prof. Machen genade geen duim-
treed te wijken.

HEPP.

PERS-SCHOUW.

Het promotierecht voor de Theol. School.

Nog steeds houdt de zaak de aandacht van de
kerkelijke pers gespannen. Het is te betreuren, dat
in een enkel geval de toon ietwat beneden het
gewenschte peil staat, en dat met name tegen het
artikel van Prof. Grosheide bezwaren worden in-
gebracht, die niet juist zijn. Niemand kan dit meer
betreuren, dan wie, in hetzelfde geval verkeerende
als ik, voorstander is van de erkenning van het
recht, dat bepleit wordt. Wil men het doel bereiken,
nu, of in de toekomst, dan is zuiverhouding van